

KLİNİK ECZACILIK VE FARMASÖTİK BAKIM MESLEK-İÇİ EĞİTİM PROGRAMLARI

Yrd.Doç.Dr. Mesut SANCAR

Marmara Üniversitesi

Eczacılık Fakültesi Klinik Eczacılık Bilim Dalı

Hasta odaklı eczacılık uygulamalarının temelini oluşturan klinik eczacılık ve farmasötik bakım kavramlarını ve bu uygulamalarda eczacıya düşen görev ve sorumlulukları tanıtmak amacıyla 2003 yılından beri TEB Eczacılık Akademisi bünyesinde sürdürdüğümüz meslek içi eğitim programlarını biraz daha yakından tanıtmamızın, henüz bu programlara katılmamış meslektaşlarımıza faydalı olacağını düşündük.

Bugüne kadar farklı platformlarda ve çeşitli yazılarımızda ülkemizde klinik eczacılık lisans ve lisans üstü eğitimi ile ilgili bilgilerimizi ve deneyimlerimizi paylaşma imkanı bulduk. Eczacılık lisans eğitimi programlarına hasta odaklı ders ve uygulamaların eklenmeye başlanması sevindirici bir gelişme olmakla beraber, ülkemizde bu gelişmelerle henüz tanışmamış meslektaşlarımızın bulunduğunu da göz ardı etmemeliydik. Özellikle kongre ve benzeri toplantılarda klinik eczacılık ve farmasötik bakım sunumlarını dinleyen birçok meslektaşımızın böyle bir eğitim gereksinimleri olduğunun da farkındaydık. Amaçlarından biri bu gereksinimleri karşılamak olan Klinik Eczacılık Derneği, kurulduğu 1998 yılından bu yana düzenlediği çeşitli eğitim programlarıyla bunu gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Gerek organizasyon ve gerekse duyuru gibi bazı teknik sorunlardan dolayı bu eğitimleri ülke geneline yaymanın zorluğunu da unutmamak gerekir.

Yukarıda değindiğimiz bu gerekçelerden yola çıkarak, klinik eczacılık ve farmasötik bakım felsefesinin anlatılabileceği 6 günlük yoğun bir programın TEB Eczacılık Akademisi tarafından uygun görülmesi üzerine seminerlere 2003 Eylül ayında Ankara'da başlanmış ve 2006 yılından itibaren İstanbul'da da

düzenlenerek toplam 22 program ile yaklaşık 900 eczacının sertifika alması sağlanmıştır.

“İyi Eczacılık Uygulamaları - Klinik Eczacılık ve Farmasötik Bakım” başlıklı bu programda eczacılara hasta odaklı

eczacılık uygulamalarının temelleri olan hasta eğitimi, izlemi, ilaç danışmanlığı, riskli kişilerde ilaç kullanım prensipleri, özel kullanım gerektiren dozaj formlarının kullanım teknikleri, laboratuvar verilerinin yorumlanması gibi dersler anlatılmaktadır. Programın ilerleyen günlerinde, eczacının ateş, ağrı, ishal, kabızlık, bulantı, kusma gibi akut sorunlarda ve diyabet, hipertansiyon, hiperlipidemi, ülser ve astım gibi kronik sorunların tedavisinde alması gereken roller ve güncel farmakoterapötik yaklaşımlar anlatılmaktadır. Bu eğitimin en önemli özelliği, yukarıda sözü edilen tüm konularla ilgili interaktif etüt çalışmalarının olmasıdır. Katılımcıların ilgiyle izlediği ve çok faydalandıklarını dile getirdikleri bu uygulamalarda, eczanede sıkça karşılaşılan olgular, 5-10 kişilik gruplar halinde çalışılmakta ve grup tarafından sunulup, doğru yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu nedenle katılımcı sayısı 60'la sınırlanmaktadır. Eczacıların klinik eczacılık eğitim ve uygulamalarıyla tanışmalarını sağlayan bu temel eğitim ve diğer eğitimlerimizde kurs öncesi ve sonrası konuyla ilgili bir değerlendirme sınavı yapılarak eğitimin eczacıya katkısı ölçülmektedir. FABAD Dergisi'nde 2004 yılında yayınlanan makalemizde de eğitimin eczacının bilgi düzeyine olumlu katkısı olduğu gösterilmiştir.

Eğitilere Türkiye'nin dört bir yanından gelen katılımcıların kurs-sonu değerlendirme anketlerindeki talepleri doğrultusunda daha kısa süreli spesifik konuların ele alınacağı başka eğitimler planlanmıştır. Bunların biri olan "Enfeksiyon Hastalıklarının Tedavisinde Eczacının Rolü" konulu 3 günlük program 2005 yılında başlatılmış ve yine Ankara ve İstanbul'da yapılan 8 eğitim sonunda yaklaşık 250 eczacıya sertifika verilmiştir. Eczacılık Akademisi bünyesindeki bu eğitimde genel antibiyotik kullanım prensipleri, üst ve alt solunum yolu enfeksiyonları, idrar yolu enfeksiyonları, gastrointestinal sistem enfeksiyonları, mantar enfeksiyonları, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar, menenjit, hepatit gibi güncel konular ve bunların tedavisinde eczacının görevleri anlatılmakta, bu hastalıklar için uygulanan tedavi yaklaşımları, klinikteki uygulamalar, korunma ve aşılama ilkeleri yine etüt çalışmalarıyla ve görsel öğelerle sunulmaktadır.

Aynı amaçla, 2007 yılında başlatılan ve henüz 4 adet gerçekleştirilen "Endokrin - Romatizmal Hastalıkların Tedavisinde Eczacının Rolü" konulu eğitime yaklaşık 150 eczacı katılmıştır. 4 gün boyunca, eczacıların çok merak ettiği ve çok sayıda hastalarının olduğu osteoporoz, menopoz, romatoid artrit, osteoartrit, ankilozan spondilit, tiroit ve paratiroid fonksiyon bozuklukları, gut, sistemik lupus eritematozus, adrenal bez hastalıkları gibi konular anlatılmaktadır. Bu hastalıkların tedavisinde çok sık kullanılan ilaç gruplarından olan kortikosteroidler ve NSAİİ'ler ayrıca birer ders konusu olarak detaylı olarak ve karşılaştırmalı örneklerle, güncel literatür bilgisiyle sunulmakta ve anlatılan tüm konularla ilgili etüt çalışmaları yapılmaktadır.

Enfeksiyon hastalıkları ve endokrin-romatizmal hastalıklarla ilgili bu iki eğitim programına katılabilmeyenin ön koşulu, 6 günlük temel eğitimi tamamlamış olmasıdır. Eczacının klinik eczacılık ve farmasötik bakım felsefesini anlamadan tedavideki rollerini benimsemesinin zor olacağına inandığımız için böyle bir koşulun uygun olacağını düşündük.

Eğitimler deneyimli bir akademisyen kadrosu tarafından verilmektedir. Her 3 eğitimde de yer alan klinik eczacılık uzmanları:

Prof. Dr. Fikret Vehbi İzzettin
Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Kutay Demirkan
Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Mesut Sancar
Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Dr. Ecz. Aygün Bayraktar
Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Dr. Ecz. Şule Apikoğlu Rabuş
Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi

6 günlük temel eğitimde yukarıdaki kadroyla birlikte;

Prof. Dr. Serpil Nebioğlu
Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Prof. Dr. Eriş Asil
Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Prof. Dr. Rümeyza Demirdamar
Yakın Doğu Üniversitesi Eczacılık Fakültesi
Dr. Ecz. Ayçe Çeliker
Hacettepe Üniversitesi HİZBİM

Programların sonunda yapılan anketler, eğitimlere katılan eczacıların genel olarak memnun olduklarını göstermektedir. Gerek eğitim sırasında ve gerekse fuar, kongre ve benzeri toplantılarda karşılaştığımız meslektaşlarımızın eğitimlerle ilgili olumlu eleştirileri ve yeni konu talepleri bizi motive etmekte ve ülkemizde de hasta odaklı uygulamalara olan inancımızı artırmaktadır. Marmara Üniversitesi'nde 2004 yılında açtığımız Klinik Eczacılık Tezsiz Yüksek Lisans Programı'na başvuran ve kayıt yaptıran adayların yarısından çoğunun bu programlara katılmış eczacı olması da bunun en güzel kanıtlarındandır. Eczanesinde hasta odaklı uygulamaları hayata geçiren eczacıların mesleki tatminlerinin (maddi ve manevi) artacağına ve hastalarına da faydalı olacaklarına inanıyor ve meslektaşlarımızı eğitimlerimizde görmeyi diliyoruz.

5 yıldır büyük özverilerle eğitime katkı sunmuş olan tüm akademisyenlere, idari personele, katılan tüm meslektaşlarımıza ve desteklerinden dolayı TEB Eczacılık Akademisi'ne teşekkür ederiz.

Yayına Hazırlayan: Serdar KILIÇ